

1894. évi XXXIII. törvénycikk

az állami anyakönyvekről¹

ELSŐ RÉSZ

Általános határozatok

1. § A születések, házasságok és halálesetek közhitelű nyilvántartására és tanusítására kizárólag a jelen törvény értelmében arra hivatott közegek által vezetett állami anyakönyvek szolgálnak.

2. § Az állami anyakönyvek vezetése külön e célra alakított kerületek szerint a meghatározott székhelyen történik.

3. § Az anyakönyvi kerületek, elnevezésüket és székhelyüket, valamint az e tekintetben szükséges minden változtatást - az illető törvényhatóság közigazgatási bizottságának meghallgatásával - a belügyminister állapítja meg.

Különböző törvényhatóságok területén fekvő községek vagy csatolt puszták egy anyakönyvi kerületbe rendszerint nem csoportosíthatók.

Kivételes esetekben a belügyminister eltérőleg intézkedhetik.

4. § Minden anyakönyvi kerületben egy anyakönyvvezető és ha a szükség úgy kívánja, egy vagy több helyettes alkalmazandó.

A helyettes csak az anyakönyvvezető akadályoztatása esetén van jogosítva eljárni.

A helyettes saját nevében és saját felelősségére jár el.

Jelen törvénynek az anyakönyvvezetőre vonatkozó rendelkezései a helyettesre is kiterjednek.

5. § Minden anyakönyvvezető a születésekről és halálesetekről s rendszerint a házasságokról is vezet anyakönyvet.

A belügyminister több szomszédos anyakönyvi kerületre nézve a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel e kerületek anyakönyvvezetői közül egyet bizhat meg.

Ez esetben az ily szomszédos kerületek a házassági jogról szóló törvény alkalmazásánál egy anyakönyvi kerületet képeznek.

6. § Az anyakönyvvezetőt a székhely szerint illetékes közigazgatási bizottság meghallgatásával a belügyminister nevezi ki.

Ugyancsak a közigazgatási bizottság meghallgatásával nevezi ki a belügyminister azokat az anyakönyvvezetőket, a kik a házassági anyakönyveket vezetik és a házasságkötésnél közreműködnek.

A kinevezés kisebb foku hanyagság, rendetlenség vagy erkölcsi megbízhatóság hiánya, ugyszintén szervezeti változás esetében is visszavonható.

7. § Anyakönyvvezetők első sorban: a székesfővárosban a kerületi előljáróságok tagjai, a törvényhatósági joggal felruházott városokban a városi tisztviselők, rendezett tanácsú városokban, továbbá nagy- és kisközségekben az előljárók közül nevezendők ki. Kivételes esetekben a járási szolgabíró is kinevezhető. Mindezen köztisztviselők a kinevezést elfogadni kötelesek.

8. § A hol azt a viszonyok indokoltta teszik, a 7. §-ban említett hivatali kötelékben nem álló más egyén is kinevezhető anyakönyvvezetővé, ha:

a) magyar állampolgár;

b) legalább 24 éves, gondnokság vagy csőd alatt nem áll és kiskorusága meghosszabbítva nincs;

1 Szenteseítve: 1894. XII. 9. Kihirdetve: 1894. XII. 18.

c) gymnasium, reáltanoda, vagy polgári iskola hat osztályát avagy egyenrendű katonai tanfolyamot vagy kereskedelmi iskolát végzett, vagy tanítói oklevéllel bir, vagy pedig ha ezen minősítéssel nem bir is, de oly hivatalt vagy állást viselt, mely az itt felsorolt képesítések valamelyikéhez van kötve;

d) büntetett vagy vétség miatt vád alá helyezve vagy általában szabadságvesztés büntetése alatt nincs, nyereségvágyból eredő büntett vagy vétség miatt elítélve nem volt, hivatalvesztésre szóló ítélet hatálya alatt nem áll s erkölcsi tekintetben alapos kifogás alá nem esik.

A belügyminister külön anyakönyvi hivatalokat is létesíthet és az ilyen hivatalhoz az anyakönyvvezetőt és a segédszemélyzetet kinevezi.

9. § Lelkész (rabbi) nem nevezhető ki anyakönyvvezetővé vagy helyettesé.

10. § Ha ugy az anyakönyvvezető, mint helyettese kötelessége teljesítésében ideiglenesen akadályozva van, vagy a két állás egy időben üresedik meg; a főispán az elkerülhetetlen szükség idejére valamely szomszéd kerület anyakönyvvezetőjét vagy helyettesét bízhatja meg azzal, hogy az illető anyakönyvi kerület székhelyén az anyakönyvvezetői teendőket ideiglenesen végezze.

Az anyakönyvvezető a saját személyére, házastársára, gyermekeire vagy szüleire vonatkozó anyakönyvvezetői teendőket maga nem végezheti.

Oly kerületben, a melyben helyettes kinevezve nem lett; a belügyminister az előbbi bekezdésben foglalt teendők ellátásával valamelyik szomszéd kerület anyakönyvvezetőjét bízta meg.

11. § Egyes anyakönyvvezetők részére, figyelemmel az anyakönyvi kivonatok után járó díjból huzott jövedelem nagyságára, valamint az anyakönyvvezető esetleges főhivatalával egybekötött javadalmazás mennyiségére, a belügyminister az államkincstár terhére tiszteletdíjat állapíthat meg.

12. § Az anyakönyvvezető a hatáskörébe tartozó teendőkre nézve közhivatalnoknak tekintetik.

Azon anyakönyvvezető, a ki hivatali esküt egyébként nem tett, működésének megkezdése előtt a főispán (főpolgármester) kezeibe esküt, illetőleg ünnepélyes fogadalmat tesz.

13. § Az anyakönyvvezető felelős a hatáskörébe tartozó teendők pontos, szabályszerű és ezen törvénynek megfelelő teljesítéseért.

14. § Az anyakönyvvezető működésére felügyel:

a) Budapest székesfővárosban és a törvényhatósági joggal felruházott városokban közvetlenül a polgármester, felsőbb fokon a belügyminister;

b) rendezett tanácsú városokban, az esetben is, ha más községgel együtt képeznek egy anyakönyvi kerületet, közvetlenül a polgármester, másodfokon az alispán és harmadfokon a belügyminister; ha pedig a polgármester az anyakönyvvezető, közvetlenül az alispán, felsőbb fokon a belügyminister;

c) nagy- és kisközségekben közvetlenül az anyakönyvi kerület székhelyén illetékes járási főszolgabíró, másodfokon az alispán, harmadfokon a belügyminister.

A felügyelő-hatóság az anyakönyvvezetővel és helyettessel szemben kisebb foku hanyagság vagy rendetlenség esetében az illető meghallgatásával, azonban felelősség kizárásával, annyszor a menyynyszer 20 koronáig terjedhető rendbirságot alkalmazhat.

15. § A 14. § a), b) és c) pontja szerint a törvényhatóság első tisztviselőjét illető felügyeleti teendők ellátására a belügyminister külön anyakönyvi felügyelőket nevezhet ki egy vagy több törvényhatóság területére kiterjedő hatáskörrel.

Ezen esetben a törvényhatóság első tisztviselőjét a jelen törvény értelmében megillető felügyeleti jogok és kötelességek az anyakönyvi felügyelőre szállnak át.

16. § Azok az anyakönyvvezetők, kik állami, törvényhatósági vagy községi hivatali kötelékben is állanak, a főhivatalukra nézve irányadó fegyelmi szabályok rendelkezései alá esnek. Azon anyakönyvvezetők, kik a fentebb jelzett hivatali kötelékben nem állanak, fegyelmi tekintetben az 1886. évi XXIII. tc. nyer megfelelő alkalmazást.

17. § Minden születés és haláleset azon anyakönyvvezetőnél jelentendő be, és az által tartandó nyilván, kinek kerületében előfordult.

Vasuton, hajón történt születés és halálozás a kiszállás, illetőleg kiszállítás helyén illetékes anyakönyvvezetőnél jelentendő be s az által tartandó nyilván.

18. § Ha valamely születés vagy haláleset bejelentése három hónapon túl terjedő késedelemmel történik, az anyakönyvvezető ezt a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóságnak bejelenti. A bejegyzés a tényállás kinyomozása után csak ezen hatóság engedélyével foganatosítható. A nyomozás költségeit az viseli, a ki a bejelentést kellő időben meg nem tette. Behajthatatlanság esetében, valamint akkor is, ha a bejelentés elmulasztása vétlennek bizonyult, a nyomozás költségei az állam terhére esnek.

19. § Ha az anyakönyvvezető a 60. § esetén kívül a törvényre hivatkozva valamely hivatalos cselekményt megtagad, vagy valamely bejegyzést nem a felek kívánságának megfelelőleg teljesít; az érdekeltek, akár közvetlenül, akár az anyakönyvvezető útján, a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóságnál panaszt tehetnek. A mennyiben ez a hatóság a panaszt elutasítja, a fél a kir. járásbirósághoz fordulhat.

Az a fél, a ki a bejegyzést észrevétel nélkül aláírta, csak a bejegyzés kiigazítását kérheti (75., 76. §).

A bírósági eljárást az igazságügyminister szabályozza.

20. § Minden anyakönyvvezető a születésekről és halálesetekről, a házassági anyakönyv vezetésével és a házasságkötésnél való közreműködéssel az 5. és 6. § alapján megbízott anyakönyvvezető pedig a házasságokról is, külön-külön, bekötött, lapszámozott, zsinórral átfűzött és a törvényhatóság első tisztviselőjének hitelesítésével s a zsinór végére helyezett pecsétjével ellátott anyakönyvet köteles az állam nyelvén vezetni, még pedig: egy első és egy másodpéldányban.

Ezen kívül mindhárom anyakönyvhöz külön betűrendes tartalomjegyzék is vezetendő.

Ily tartalomjegyzék minden tíz évről is szerkesztendő.

21. § A bejegyzés az anyakönyv első példányába folyó szám alatt és rövidítések nélkül történik. A be nem írt helyek vonalakkal töltendő ki, a számok betűkkel is kiírandók. A bejegyzés szabályszerű lezárása és aláírása előtt a szükséges helyesbítés megtehető. A helyesbítés a lap szélére jegyzendő s úgy mint maga a bejegyzés külön aláírandó.

Ilyen helyesbítés nem történhetik sem az anyakönyvbe már egyszer beírt bejegyzés kivakarása, törlése, felülírása, sem a sorok közé való beékelés által.

A lap szélére jegyzendő azok az utólagos bejegyzések is, a melyek valamely születés, házasság, vagy haláleset alap-bejegyzésére vonatkoznak. (41., 42., 43., 67. és 72. §).

22. § A bejegyzésnek tartalmaznia kell:

1. a bejegyzés helyét és idejét;
2. a megjelentek megjelölését;
3. az anyakönyvvezető megjegyzését arról, hogy mily módon győződött meg a megjelentek személyazonosságáról;
4. annak megemlítését, hogy a bejegyzés a megjelenteknek fel volt olvasva, általuk értett nyelven megmagyarázva s részükről helybenhagyva;
5. a megjelentek aláírását s ha írni nem tudnak vagy nem képesek, kézjegyüket, vagy az okot, a mely miatt a bejegyzést alá nem írták;
6. az eljáró anyakönyvvezető aláírását.

Az írásbeli bejelentés, jegyzőkönyv, hivatalos közlés vagy hatósági meghagyás alapján történő bejegyzésnek tartalmaznia kell:

1. a bejegyzés helyét is idejét;
2. a bejegyzés alapját képező iratra való hivatkozást;
3. az eljáró anyakönyvvezető aláírását.

23. § Az anyakönyvvezető köteles a felek szóbeli vagy írásbeli bejelentésének helyességéről, ha abban kételkedni oka van, alkalmas módon meggyőződést szerezni.

24. § Minden bejegyzés hiteles másolat alakjában ugyanazon napon az anyakönyv másodpéldányába is bejegyzendő s az anyakönyvvezető aláírásával hitelesítendő.

Minden naptári év végével köteles az anyakönyvvezető az anyakönyvek első és másodpéldányát, a befoglalt bejegyzések számának kitüntetése mellett lezárni s a másodpéldányt a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóságnak legkésőbb a következő évi január hó 15-éig átvizsgálás végett bemutatni.

Az átvizsgált másodpéldányt a járási főszolgabíró és a rendezett tanácsu város polgármestere az alispán útján, az alispán és törvényhatósági joggal felruházott város polgármestere közvetlenül a törvényhatóság levéltárába beszolgáltatja.

25. § Az anyakönyv első példánya az anyakönyvvezető őrizete alatt marad.

26. § Minden oly bejegyzés, mely az anyakönyv első példányában a másodpéldány beszolgáltatása után történik: hiteles másolat alakjában vármegyékben az alispánhoz, törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesterhez egyidejűleg beszolgáltatandó; a ki gondoskodik arról, hogy ezen utólagos bejegyzések az anyakönyv másodpéldányába is azonnal bejegyeztessenek.

27. § Ha az anyakönyv egyik példánya teljesen veszendőbe megy vagy használhatatlanná válik, az a másik példányról veendő s az illető törvényhatóság első tisztviselője által hitelesítendő másolattal pótolatik.

Ha mindkét példány veszendőbe megy vagy használhatatlanná válik, az anyakönyvet a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóság elnöklete alatt az anyakönyvvezetőből és a községi előjáróság tagjaiból alakított bizottság az általa kinyomozott adatok alapján újból összeállítja és egy hónapig közszemlére kiteszi.

Az újból összeállított anyakönyvet, a mennyiben a közszemlére kitétel ideje alatt felszólamlások be nem adatnak, a felügyelő hatóság, a mennyiben felszólamlások adatnak be, ezek elbírálása után és az elbírálás eredményéhez képest a kir. járásbíró zárja le és hitelesíti.

A közigazgatási eljárást a belügyi, a bírósági eljárást az igazságügyi minister rendeleti uton szabályozza.

28. § A jelen törvény értelmében szabályszerűen vezetett anyakönyvek közokiratok. Azon tényeket, melyeknek tanusítására rendelvek s a melyek bennök fel vannak jegyezve, bizonyítják mindaddig: míg a hamisítás, a bejegyzés téves volta, vagy ama bejelentések helytelensége, melyek alapján a bejegyzés történt, be nincs bizonyítva.

Ugyanily bizonyító erővel bírnak azon kivonatok is, melyeket az anyakönyvvezető vagy az illető törvényhatósági levéltárnok az anyakönyv első, illetőleg másodpéldányával megegyezőknél elismer s ennek igazolásául aláírásával és pecsétjével ellát.

29. § Minden anyakönyvi kivonatnak szószerint kell tartalmaznia az illető bejegyzést a lap szélére irt minden feljegyzéssel és kiigazítással együtt.

Anyakönyvi kivonatot rendszerint csak az anyakönyvvezető állithat ki.

Kivételesen, ha az anyakönyv első példánya elvesz, vagy használhatatlanná válik: addig míg ez a hiány a 27. § rendelkezéseihez képest pótolva nincs, a törvényhatósági levéltárnok is állithat ki anyakönyvi kivonatot.

30. § A bíró megítélésétől függ, hogy az anyakönyvi bejegyzéseknél elkövetett szabályellenességek mennyiben gyöngítik vagy szüntetik meg az anyakönyvek és anyakönyvi kivonatok bizonyító erejét.

31. § Az anyakönyvvezetéshez szükséges nyomtatványokat és űrlapokat az államkincstár terhére a belügyminister szolgáltatja.

Egyéb dologi kiadások községi terhet képeznek.

A 8. § utolsó bekezdése alapján felállított külön anyakönyvi hivatalok dologi kiadásait az államkincstár viseli.

Több községből álló anyakönyvi kerületben a dologi kiadásokat a közigazgatási bizottság veti ki az egyes községekre a lélekszám arányában. Határozata ellen 15 napon belül a belügyministerhez felebbezésnek van helye.

Több törvényhatóságra terjedő anyakönyvi kerületekben, a dologi kiadások kérdésében, a közigazgatási bizottságok meghallgatásával, a belügyminister dönt.

32. § Az anyakönyvi bejegyzések, valamint a rájuk vonatkozó tárgyalások díj- és bélyegmentesek.

Az anyakönyvvezető hivatalos küldeménye és levelezése portomentes.

33. § Az anyakönyvbe az anyakönyvvezetőnek felügyelete mellett bárki díjtalanul betekinthesz.

Az anyakönyvi kivonatokért járó díjakat a belügyminister állapítja meg. Ezen díjak az anyakönyvvezetőt, illetőleg azon községekben, melyeket erre a belügyminister feljogosít, a községet illetik meg. Ez utóbbi esetben az anyakönyvvezetéssel járó összes költségeket a község viseli.

A 8. § utolsó bekezdése alapján felállított külön anyakönyvi hivataloknál befolyó díjak az államkincstárt illetik.

Az érdekeltek igazolt szegénysége esetén, valamint hivatalok megkeresésére közérdekben az anyakönyvi kivonatok és egyéb bizonylatok díjtalanul állíttatnak ki.

34. § Az anyakönyvvezető pecsétje az ország czimerével és az anyakönyvi kerület megnevezését tartalmazó körirattal látandó el.

MÁSODIK RÉSZ

Különös határozatok

I. FEJEZET

A születési anyakönyvről

35. § Minden gyermek születése legkésőbb a születéstől számított egy hét alatt, illetőleg a 39. § esetében a legközelebbi hétköznapon, a 17. § értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

A bejelentésre fokozatosan, az alábbi sorrend szerint, kötelesek:

- a) a törvényes atya;
 - b) a szülésnél közreműködött bába;
 - c) a szülésnél segédkezett orvos;
 - d) mindazok, a kik a születésnél jelen voltak;
 - e) az, kinek lakásában a születés történt.
- Ezekon kívül a bejelentésre kötelezett:
- f) az anya, mihelyt erre már képes.

36. § A bejelentésre a sorrendben utóbb nevezettek csak akkor kötelesek, ha megelőző kötelezett vagy nincsen, vagy pedig a bejelentés megtételében akadályozva van.

A bejelentés szóbeli, s a bejelentésre kötelezett, vagy annak megbízásából más oly egyén által teljesítendő, ki a születésről közvetlen tudomással bír.

37. § Szülházakban, kórházakban, letartóztatási intézetekben, dologházakban, laktanyákban vagy egyéb polgári vagy katonai közintézetekben történt születések bejelentése az intézet előljárásiágának kizárólagos kötelességét képezi.

38. § A születés anyakönyvi bejegyzése magában foglalja:

- a) a bejelentőnek családi- és utónevét, állását (foglalkozását) és lakhelyét;
- b) a gyermek születésének helyét és idejét (év, hó, nap és óra);
- c) a gyermeknek nemét;
- d) utónevét;
- e) a szülőknek, illetőleg a törvénytelen gyermek anyjának családi- és utónevét, vallását, állását (foglalkozását), lakhelyét, születése helyét és életkorát.

Törvénytelen gyermek természetes atyjára nézve az e) alatti adatok bejegyzésének csak a 41. § korlátai között van helye.

Ikreknel a bejegyzés minden gyermekre nézve külön, még pedig a születéseknek egymásutánja szerint történik.

39. § Halva szülöttek és szülés közben elhaltak a 68. § értelmében legkésőbb a születést, illetőleg elhalálozást követő legközelebbi hétköznapon jelentendők be. A bejegyzés ilyenkor a 38. § a), b), c) és e) pontjaiban említett adatok alapján úgy a születési, mint a halotti anyakönyvbe történik.

40. § A ki újszülött gyermeket talál, köteles erről lehetőleg azonnal, de legkésőbb a következő napon a községi előljárásnál jelentést tenni.

A községi előljárásság a szükséges nyomozásokat teljesíti s az eredményről az anyakönyvvezetőt a születési anyakönyvbe való bejegyzés végett értesíti.

A bejegyzésnek tartalmaznia kell a találás idejét, helyét, körülményeit, a gyermeknél talált ruhák és egyéb tárgyak leírását, valamint a gyermek netáni testi ismertetőjeleit, annak valószínű korát, nemét, a hatóságot, intézetet, vagy egyént, hol vagy kinél a gyermeket elhelyezték és a neveket, melyeket neki adtak.

41. § A törvénytelen gyermeknek természetes atyja által való elismerése csak akkor jegyezhető a születési anyakönyvbe, ha ezen elismerést maga a természetes atya az anyakönyvvezető előtt személyesen jelenti ki, vagy ha az elismerés közokiratba van foglalva.

42. § Ha a gyermek utóneve a bejelentés idejében még nem volt megállapítva, az legkésőbb két hó alatt a szülők, illetőleg gyám által pótlólag bejelentendő.

43. § Ha valamely gyermek leszármazása csak a születés bejegyzése után állapíttatik meg, vagy a családi állapotból származó jogok királyi leirattal való törvényesítés vagy örökbefogadás által változást szenvednek: ez a körülmény az illetékes hatóságnak hivatalos megkeresésére vagy az általa közölt ítélet vagy hivatalos irat alapján hivatalból jegyzendő fel.

Ha a törvénytelen gyermek anyja és természetes atyja házasságra lépnek, ez a körülmény, a mennyiben közokirattal igazoltatik, bármely érdekelt kérelmére az anyakönyvi lap szélére följegyzendő; de csak akkor, ha a természetes atya által való elismerés a 41. § szerint már fel van jegyezve, vagy ugyanezen § szerint egyidejűleg följegyezhető.

44. § Senki sem viselhet más családi és utónevet, mint a melyek születési anyakönyvébe be vannak jegyezve.

Ez a rendelkezés az írói vagy művészi álnevek használatát nem korlátozza.

II. FEJEZET

A házasság kihirdetéséről és a házassági anyakönyvről

45. § A házasságkötést megelőző kihirdetés az anyakönyvvezető hatáskörébe tartozik.

A kihirdetést kérhetik: a házasulók személyesen, törvényes képviselőik, vagy az e célra külön meghatalmazottak.

46. § A kihirdetést abban a községben kell teljesíteni, mely a házasulók rendes lakhelye.

Ha különböző vagy több rendes lakhelyük van, a kihirdetés mindegyik lakhelyen teljesítendő.

Ha utolsó rendes lakhelyükön még nem laknak három hónap óta, a kihirdetést közvetlenül megelőző rendes lakhelyükön is teljesíteni kell.

47. § Rendes lakhely hiányában a kihirdetést abban a községben kell teljesíteni, hol a házasulók tartózkodnak és ha tartózkodásuk három hónapot meg nem halad, ott is, hol utoljára három hónapon át tartózkodtak. Ha ily tartózkodási hely meg nem állapítható, a kihirdetést a házasulóknak vagy községi illetősége, vagy születése helyén is teljesíteni kell.

48. § A kihirdetést azon anyakönyvvezető rendeli el, ki a házasság megkötésénél közreműködni jogosult (házassági jogról szóló törvény 32. §). Két ily jogosult közt a házasulók választhatnak.

Ha az anyakönyvvezető a kihirdetést elrendelte, az iránt intézkedik, hogy ez saját kerületében foganatosíttassék; egyszersmind azon anyakönyvvezetőket, kiknek kerületében a kihirdetés még foganatosítandó (46., 47. §-ok), ez iránt megkeresi.

Ez utóbbiak kötelesek a kihirdetés foganatosítása iránt késedelem nélkül intézkedni és megtörténtéről a megkereső anyakönyvvezetőt a netalán bejelentett akadályok vagy a szabad beleegyezést kizáró körülmények közlése mellett értesíteni.

49. § A házassági jogról szóló törvény 29. §-ának b) pontjában említett polgári tisztviselő az előtte kötendő házasság kihirdetésének foganatosítása végett a 46. és 47. §-ok szerint illetékes anyakönyvvezetőt közvetlenül vagy a kir. belügyminister útján keresi meg.

Ha magyar állampolgár külföldön külföldi hatóság előtt köt házasságot, Magyarországon a kihirdetést a 46. és 47. §-ok szerint annak foganatosítására illetékes anyakönyvvezető rendeli el.

Ezekben az esetekben, ha a kihirdetésre a 46. és 47. §-ok szerint illetékes anyakönyvvezető meg nem állapítható; a kihirdetés foganatosítására s illetőleg elrendelésére is a Budapest-belvárosi anyakönyvvezető illetékes és a kihirdetés a hivatalos lapba egyszer beiktatandó hirdetménynyel foganatosíttatik.

50. § A kihirdetés csak akkor rendelhető el, ha a felek az anyakönyvvezető előtt a házasságkötésnek törvényszabta kellékeit igazolják.

A jegyesek tartoznak különösen születési bizonyítványukat felmutatni, a törvényes képviselőnek és a szülőnek a házasság megkötéséhez szükséges beleegyezését, illetőleg a gyámhatósági jóváhagyást vagy beleegyezést (házassági jogról szóló törvény 8. §) igazolni, továbbá a korábbi házasság megszűnését, érvénytelenné nyilvánítását vagy a házastárs holtta nyilvánítását (házassági jogról szóló törvény 12., 21. §-ok) tanúsító közokiratot, az egyházi felsőbbség engedélyét (házassági jogról szóló törvény 25. §), valamint a véderőről szóló törvény értelmében szükséges nősülési engedélyt (házassági jogról szóló törvény 26.§) és a mennyiben az engedély biztosítékadáshoz van kötve, annak megtörténtéről szóló okiratot felmutatni. A házasságkötés céljából kiállított anyakönyvi kivonat, beleegyezési nyilatkozat, gyámhatósági jóváhagyás és ennek kinyerése végett beadott kérvény és fölvetett jegyzőkönyv bélyegmentes.

Ha az anyakönyvvezető előtt e ténykörülmények közvetlenül ismeretesek, vagy hitelt érdemlő módon igazolva vannak: a feleket az okiratok felmutatása alól - a házassági jogról szóló törvény 25. és 26. §-aiban említett engedélyt és a katonai biztosítékról szóló okiratot kivéve - fölmentheti, szükség esetében a házasulóktól esküt is vehet ki.

Gyámhatósági jóváhagyás vagy beleegyezés hiányának esetében az anyakönyvvezető a feleknek erre irányzott kérelmét kívánságukra jegyzőkönyvbe foglalja és azt további eljárás végett a gyámhatósághoz beterjeszti.

51. § Külföldi által Magyarországon kötendő házasság kihirdetése csak akkor rendelhető el, ha az illetékes külföldi hatóság bizonyítványával igazolva van, hogy a külföldinek házassága hazájának törvényei szerint akadályba nem ütközik, vagy ha az igazságügyminister ennek kimutatása alól fölmentést adott (házassági jogról szóló törvény 113. §-ának utolsó bekezdése).

52. § A kihirdetés az anyakönyvvezető hivatalos helyiségében és a községházánál, nyílt helyen tizennégy napig tartó kifüggesztéssel történik.

Nagy- és kisközségekben a kihirdetést a kifüggesztés ideje alatt két vasárnapon a községházánál a község előljáróságának egy tagja élő szóval is teljesíti.

53. § Ha a kihirdetés helye (46., 47. §) a jelen törvény hatályának területén kívül fekszik, a kihirdetést a kérelmező költségére a kihirdetés helyén, vagy annak közelében megjelenő hirlapban kell közzétenni.

54. § A kihirdetésnek magában kell foglalnia a házasulók családi és utónevét, szülőik megnevezését, családi állapotát (nőtlen, hajadon, özvegy vagy elvált), állását (foglalkozását), korát, vallását, születése helyét és lakhelyét és szükség esetében a házasulók egyéb közelebbi megjelölését; végül azon felhívást, hogy a kinek valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomása van, ezt a kihirdető anyakönyvvezetőnél jelentse be.

55. § A házasságot csak a kihirdetés utolsó napjára következő három nap letelte után szabad megkötöni.

Ha a kihirdetés hirlapi közzététel útján történt (49., 53. §), a közzétételt követő tizennegyedik nap tekintendő a kihirdetés utolsó napjának.

Ha a kihirdetés több helyen való kifüggesztéssel vagy hirlapi közzététel útján is különböző napokon történt: a határidő az utolsó kihirdetés napjától számítandó.

56. § Ha a házasságot a kihirdetés utolsó napjától számított egy év alatt meg nem kötik, a kihirdetést ismételni kell.

57. § A kihirdetés alól a törvényhatóság első tisztviselője ad fölmentést.

Fölmentés csak akkor adható, ha a házasulók személyesen, szóval vagy hitelesített okiratban kijelentik, hogy legjobb tudomásuk szerint köztük házassági akadály nem forog fenn.

A szóbeli nyilatkozat jegyzőkönyvbe foglalandó.

Ha a törvényhatóság első tisztviselője a kérelmet megtagadja, a házasulók a belügyministerhez folyamodhatnak fölmentésért.

A fölmentés hatályát veszti, ha keltétől számított egy év alatt a házasságot meg nem kötik.

58. § A házasságkötésre illetékes anyakönyvvezető a házasság megkötésére egy más anyakönyvvezetőt az 55. §-ban említett határidő letelte után és csak akkor hatalmazhat fel, ha a törvényes házassági akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomása nincs. A felhatalmazás hivatalos iratba foglalandó.

59. § Ha a házasságkötésnél nem a kihirdetést elrendelő vagy az általa az 58. § szerint felhatalmazott anyakönyvvezető működik közre; azt, hogy a kihirdetés szabályszerűen megtörtént, annak az anyakönyvvezetőnek bizonyítványával kell igazolni, a ki a kihirdetést elrendelte. E bizonyítvány kiállítására az 58. § rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

Ha magyar állampolgár külföldön, külföldi hatóság előtt kíván házasságot kötni, arról, hogy házassága hazájának törvényei szerint akadályokba nem ütközik: az anyakönyvvezetőnek a kihirdetésről kiadott bizonyítványa, vagy a kihirdetés alól való fölmentést tartalmazó határozat alapján az igazságügyminister ad tanusítványt.

60. § Ha az anyakönyvvezető a kihirdetést, vagy a polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést megtagadta, határozatát köteles a felek kérelmére indokaival együtt írásba foglalni és nekik kiadni.

A házassági jogról szóló törvény 29. § a), c) és d) pontjában említett polgári tisztviselő megtagadó határozata ellen a törvényhatóság első tisztviselőjéhez felfolyamodásnak van helye.

A házasulók a közigazgatási hatóság, valamint a házassági jogról szóló törvény 29. § b) és e) pontjában említett polgári tisztviselőnek határozata ellen a kir. törvényszékhez fordulhatnak.

61. § A bíróság csak a megtagadás okait vizsgálja és a mennyiben azokat valótlannak vagy törvénybe ütközőknek találja, a megtagadó határozatot hatályon kívül helyezi. Ez esetben az anyakönyvvezető a kihirdetést illetőleg a polgári tisztviselő a házasságkötésnél való közreműködést ugyanazon okból többé meg nem tagadhatja.

A bírósági eljárást az igazságügyminister rendelettel szabályozza.

62. § A házasság kihirdetése és a házasságkötésnél való közreműködés díjmentes.

A polgári tisztviselő köteles a házasság megkötéséről a házasság feleknek bélyeg- és díjmentes tanusítványt azonnal kiszolgáltatni.

63. § A házasságkötésnél közreműködő anyakönyvvezető köteles a megtörtént házasságkötést a házassági anyakönyvbe azonnal bejegyezni.

64. § A házassági anyakönyvi bejegyzésnek tartalmaznia kell:

1. a polgári tisztviselő nevét és hivatalos minőségének megjelölését, a ki előtt a házasság kötött;
2. a házassulók családi és utónevét, állását (foglalkozását), korát, vallását, születése helyét és lakhelyét;
3. szüleiknek családi és utónevét, állását (foglalkozását) és lakhelyét;
4. a házasságkötésnél jelen volt tanúk családi és utónevét, korát, állását (foglalkozását) és lakhelyét;
5. a házassulók mindegyikének házasságkötési kijelentéseit;
6. a polgári tisztviselőnek kijelentését.

65. § A házasságjogról szóló törvény 31. §-a második bekezdésének és 34. §-ának esetében a megtörtént házasságkötésről azonnal két példányban jegyzőkönyvet kell fölvenni.

A polgári tisztviselő a jegyzőkönyv egyik példányát a házasságkötésnek anyakönyvi bejegyzése végett azon anyakönyvvezetőhöz teszi át, a ki helyett a házasságkötésnél közreműködött, a másikat pedig a hatóság irattárában helyezi el.

66. § Ha a házasságkötésnél a házassági jogról szóló törvény 31. §-ának második bekezdése, vagy a 33. § szerint felhatalmazott anyakönyvvezető vagy a házassági jogról szóló törvény 34. §-ának esetében más polgári tisztviselő működött közre: ezt a körülményt a felhatalmazásra, illetőleg a beérkezett jegyzőkönyvre (65. §) való utalással az anyakönyvben ki kell tüntetni.

A 65. § esetében az anyakönyvbe a házasságkötés napja is bejegyzendő.

67. § Ha a házasság jogerős bírói határozattal érvénytelennek nyilvánítatik, vagy felbontatik, ha a felek ágytól és asztaltól elválasztatnak, vagy ha az ágytól és asztaltól elválasztott házaspár az életközösség visszaállítását a perben eljáró bíróságnál bejelenti: az elsőfolyamodású bíróság erről az anyakönyvvezetőt a megfelelő anyakönyvi följegyzés teljesítése végett a jogerős bírói határozat közlésével hivatalból értesíti.

Külföldi bíróságnak magyar állampolgár házassági ügyében hozott ítélete alapján az anyakönyvi följegyzés nem fogantatható.

III. FEJEZET

A halotti anyakönyvről

68. § Minden haláleset legkésőbb a legközelebbi hétköznapon a 17. § értelmében illetékes anyakönyvvezetőnél bejelentendő.

69. § A bejelentésre fokozatosan kötelesek:

1. a családfő;
2. a családtagok;
3. az, a kinek lakásában a haláleset történt;
4. a háztulajdonos, ha a házban lakik.

A 36. és 37. §-nak rendelkezései a haláleset bejelentésére is alkalmazandók.

70. § A bejelentéskor a halottkém által kiállított halottvizsgálati bizonyítvány felmutatandó és erre az anyakönyvi bejegyzés megtörténte az anyakönyvvezető által rájegyzendő.

Talált hulla a találás helyén illetékes anyakönyvvezető által jegyzendő be. Ha az ily hulla személyazonossága nem volna megállapítható, a bejegyzést illetőleg a 40. § rendelkezései nyernek megfelelő alkalmazást.

71. § A bejegyzésnek tartalmaznia kell:

1. a bejelentő családi és utónevét, állását (foglalkozását) és lakhelyét;
2. a haláleset helyét és idejét (év, hó, nap és óra);
3. az elhalt családi és utónevét, vallását, korát, állását (foglalkozását), lakhelyét és születéshelyét;

4. az elhalt élő, elhunyt vagy tőle elvált házastársának családi és utónevét, vagy annak megemlítését, hogy az elhalt nőtlen, illetőleg hajadon volt;
5. az elhalt szüleinek családi és utónevét, állását (foglalkozását) és lakhelyét;
6. a halál okát.

A mennyiben ezen körülmények meg nem állapíthatók, az a bejegyzésben megemlítendő.

72. § A haláleset azon anyakönyvben, melybe az elhunyt születése be van jegyezve, a lap szélén utólag följegyzendő.

Ha a születés más anyakönyvvezető által tartatik nyilván, mint a kinél a haláleset a 17. § rendelkezéséhez képest bejelentetett, akkor ez utóbbi a születést nyilvántartó anyakönyvvezetőt följegyzés végett hivatalból értesíti.

Ily esetben a halálesetnek a születési anyakönyvi lap szélén való följegyzése csak ezen hivatalos értesítés alapján történhetik. Ezen bejegyzés azonban csak akkor foganatosítandó, ha a személyazonosság kétségtelen.

73. § A haláleset anyakönyvi bejegyzése előtt a temetés csak a községi előljáróság kivételes engedélyével történhetik meg.

A községi előljáróság az ilyen kivételes engedélyről az anyakönyvvezetőt haladéktalanul értesíti.

Ha a temetés engedély nélkül az anyakönyvi bejegyzés megtörténte előtt megy végbe, az anyakönyvi utólagos bejegyzés csak a tényállás kinyomozása után a 14. §-ban említett felügyelő hatóság engedélye mellett történhetik.

74. § Holttanyilvánítás esetén a bejegyzés foganatosítása végett a bíróság a jogerős határozatot a holtta nyilvánított községi illetősége, és ha ez nem tudatik, születése helyén illetékes anyakönyvvezetővel hivatalból közli.

A bejegyzésnek tartalmaznia kell: az eljáró bíróság megjelölését, a hozott bírói határozat keltét és számát és azt a napot, a mely mint a vélelmezett elhalálozási nap a bírói határozatban megállapítva lett.

Ugyanezek a szabályok megfelelően alkalmazandók akkor is, ha az elhalálozás bírói ítélettel lett megállapítva.

Halálbüntetésre szóló ítélet végrehajtásáról a bíróság az anyakönyvvezetőt a bejegyzés foganatosítása végett hivatalból értesíti.

IV. FEJEZET

Az anyakönyv kiigazításáról

75. § A szabályszerűen lezárt és aláírt anyakönyvi bejegyzés kiigazítása csak bírói rendeletre történik. Az eljárás hivatalból vagy kérelemre indíttatik meg.

A kiigazítás a lap szélére irandó s az anyakönyvvezető aláírásával látandó el.

76. § A kiigazítást a 14. §-ban említett felügyelő hatóságnál kell kérni. A felügyelő hatóság, ha szükségét látja, tárgyalást rendel el. Az érdekelt felek a tárgyalásra beidézendők és meghallgatandók.

Az iratokat a felügyelő hatóság, akár hivatalból, akár kérelemre indíttatott meg az eljárás, a kir. járásbíróshoz teszi át, mely a kiigazítás kérdésében dönt.

A bíróság újabb tárgyalást rendelhet el, vagy, ha szükségét látja, a kérelmező magánfelet per útjára utasítja.

A közigazgatási hatóság által követendő eljárást a belügy-, a bírósági eljárást az igazságügyminister rendeleti uton szabályozza.

V. FEJEZET

Magyar állampolgár külföldön történő születésének, házasságának és halálának anyakönyvezéséről

77. § Magyar állampolgár születése, házassága és halálesete, ha külföldön történik, a hazai anyakönyvbe is bejegyzendő.

Ily esetben illetékes anyakönyvvezető a születés bejegyzésére nézve az, kinek kerületében a szülőknek lakhelyük van, ennek hiányában a hol az atya, illetőleg anya községi illetőséggel bír. Törvénytelen gyermekeknél az anya községi illetősége mérvadó. Házasságok bejegyzésére azon anyakönyvvezető illetékes, a kinek kerületében a férj lakik vagy lakhely hiányában községi illetőséggel bír. A haláleset bejegyzésére nézve az az anyakönyvvezető illetékes, a kinek kerületében az elhaltnak lakhelye volt, ennek hiányában a hol községi illetőséggel birt.

78. § A bejegyzés vagy az érdekelt felek által felmutatott külföldi anyakönyvi kivonat alapján, vagy a fennálló nemzetközi szerződések értelmében hivatalból közölt külföldi anyakönyvi kivonat alapján történik.

Azon hivatalból közölt külföldi anyakönyvi kivonatok alapján, melyek által érintett egyének községi illetősége meg nem állapítható, a bejegyzések Budapest-belvárosban történnek.

79. § A magyar kormány felhatalmazást adhat az osztrák-magyar monarchia diplomatai képviselőjének, consulának és ezek helyettesének: hogy saját kerületében magyar állampolgár születésére és halálesetére, nemkülönben a házassági jogról szóló törvény 29. §-ának e) pontja értelmében előtte kötött házasságokra nézve anyakönyvvezető gyanánt járjon el.

Az eljárásnál szükséges eltéréseket a ministerium állapítja meg.

Az ily felhatalmazással ellátott anyakönyvvezető az anyakönyvek másodpéldányát minden év végével megküldi a belügyministernek.

Anyakönyvi kivonatok e másodpéldányok alapján is adatnak ki a belügyministeriumban.

VI. FEJEZET

Büntető határozatok

80. § A jelen törvény 35., 36., 37., 39., 40., 42., 68., 69. §-ai értelmében bejelentésre kötelezett, ha a bejelentést a megszabott határidőben nem teljesíti, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A bejelentés elmulasztása miatt az eljárás megindításának nincsen helye, ha a bejelentés nem ugyan az arra legközelebb kötelezett részéről, de mégis kellő időben történt.

81. § Az anyakönyvvezető följelentése alapján a 14. §-ban megjelölt közvetlen felügyelő hatóság jogosult a jelen törvény értelmében bejelentésekre, vagy egyéb cselekményekre kötelezetteket ezen kötelezettségük teljesítésére pénzbírságok által szorítani; melyek azonban egyes esetben 20 koronát meg nem haladhatnak.

A határozat ellen a felsőbb foku hatósághoz lehet felebbezni; másodfoku határozat ellen további felebbezésnek helye nincs.

82. § A bejelentésre kötelezett, ki tudva valótlan bejelentést tesz, a mennyiben cselekménye súlyosabb beszámítás alá nem esik, kihágást követ el és a 80. § szerint büntetendő.

83. § A ki a jelen törvény 44. §-ában foglalt rendelkezést megszegi, kihágást követ el és 200 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

84. § A 81. § alapján kiszabott pénzbírságok közigazgatási uton hajtandók be és a községi szegényalap javára fordítandók; több községből álló anyakönyvi kerületben a bírság azon község szegényalapját illeti, melyben azon születés, házasság vagy haláleset történt, melyre vonatkozólag a mulasztás elkövettetett.

85. § Az ezen fejezetben meghatározott kihágások elbirálása a kir. járásbíróságok hatáskörébe tartozik.

86. § A mennyiben a kihágási eljárás során utólagos bejegyzés vagy kiigazítás szüksége állapíthatnák meg, a bíró a földerített tényállást a 14. §-ban megjelölt felügyelő hatósággal közli, mely az utólagos bejegyzés vagy a kiigazítás fogamatosságáról gondoskodni köteles.

HARMADIK RÉSZ

Átmeneti és vegyes intézkedések

87. § Oly gyermekeknél, kiknek szülei magyar állampolgárok és valamely törvényesen elismert vallásfelekezethez tartoznak, az állami születési anyakönyvbe a gyermek vallása a fennálló jogszabályoknak megfelelőleg bejegyzendő.

88. § A tengeri hajókon utazás közben előforduló születések és halálesetek nyilvántartását és tanusítását a ministerium szabályozza.

89. § Ugyancsak a ministerium szabályozza azon születések, házasságok és halálesetek nyilvántartását és tanusítását is, melyek katonai egyéneknél általában, valamint oly katonai egyéneknél fordulnak elő; kik a jelen törvény hatályán kívül eső helyen vannak állomáson, vagy a cs. és kir. hadi tengerészeti hajóin vannak alkalmazva, vagy azon területet, melyre a jelen törvény hatálya kiterjed, mozgósítás folytán hagyták el.

90. § Azt a napot, melyen az ezen törvény alapján kinevezendő anyakönyvvezetők a születések és halálesetek nyilvántartására és tanusítására vonatkozó működésüket megkezdik, a ministerium határozza meg.

Jelen törvénynek a házasságok kihirdetésére, a házasságkötésnél való közreműködésre és a házassági anyakönyvek vezetésére vonatkozó rendelkezései a házassági jogról szóló törvénnyel egyidejűleg lépnek hatályba.

91. § Jelen törvény végrehajtására és az anyakönyvek vezetésére vonatkozó utasításokat a belügyminister; a házasság kihirdetése, a házasságkötésnél való közreműködés és a házassági anyakönyvek vezetése tárgyában szükséges utasításokat pedig az igazságügyminister állapítja meg.

92. § Az igazságügyminister a polgári tisztviselőknek, illetőleg az anyakönyvvezetőknek a házasság kihirdetésénél, a házasságkötésnél való közreműködésnél és a házassági anyakönyvek vezetésénél való eljárását időről-időre megvizsgáltathatja.

E vizsgálatok teljesítésével a vezetése és főfelügyelete alatt állók sorából vett kiküldötteket bizhat meg.

93. § A születési és halotti, illetőleg a házassági állami anyakönyvek vezetésének megkezdése előtt vezetett felekezeti anyakönyvek, valamint az azokból adott kivonatok továbbra is közokiratok maradnak.

94. § A jelen törvény életbelépte előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből közhitelességű kivonatok az eddigi módzatok mellett szolgáltatni a felekezeti anyakönyvvezetők továbbra is jogosultak és kötelezettek.

A mely felekezeti anyakönyvvezető ily kivonat kiszolgáltatását megtagadja: kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.

A kihágás elbírálása a kir. járásbírók hatáskörébe tartozik.

95. § A ministerium felhatalmaztatik, hogy Fiume város és kerületre nézve a fennálló törvényes gyakorlatnak megfelelő külön intézkedéseket tegyen.

96. § A jelen törvény végrehajtásával a belügyi, igazságügyi, vallás- és közoktatásügyi, honvédelemügyi, kereskedelemügyi és pénzügyi ministerek bizatnak meg.

TARTALOMJEGYZÉK

1894. évi XXXIII. törvénycikk	1
az állami anyakönyvekről	1
ELSŐ RÉSZ	1
Általános határozatok	1
MÁSODIK RÉSZ	5
Különös határozatok	5
I. FEJEZET	5
A születési anyakönyvről	5
II. FEJEZET	6
A házasság kihirdetéséről és a házassági anyakönyvről	6
III. FEJEZET	9
A halotti anyakönyvről	9
IV. FEJEZET	10
Az anyakönyv kiigazításáról	10
V. FEJEZET	10
Magyar állampolgár külföldön történő születésének, házasságának és halálának anyakönyvezéséről	10
VI. FEJEZET	11
Büntető határozatok	11
HARMADIK RÉSZ	12
Átmeneti és vegyes intézkedések	12